

▲ Gemeentesecretaris Jan van Muijen (rechts) in gesprek met concernmanager Dennis Volmer. Foto: Marcel J. de Jong

Angst in Tynaarlo

'Ik heb het gevoel dat er iets speelt', zegt Henk Heijerman zachtjes. De boomlange ambtenaar zit op 8 oktober 2012 in de sobere werkkamer van Hans de Graaf, wethouder Financiën van Tynaarlo. De twee mannen nemen die maandagochtend de begroting van de gemeente voor 2013 nog even kort door. Ze vertrouwen elkaar. De wethouder leunt enorm op Heijerman, door wiens vingers elke euro gaat die de gemeente uitgaat. Heijerman zit op de portemonnee. Als het over geld gaat, stelt hij de lastige vragen.

De wethouder knikt. Hij heeft precies hetzelfde onbestemde gevoel. 'Maar ik heb geen flauw idee wat er aan de hand is, Henk'.

Een uur later schuiven Heijerman en De Graaf aan bij een overleg in de bestuurskamer van B en W. Met twee andere ambtenaren en nog een wethouder bespreken ze het hoofdplandossier van de gemeentelijke grondexploitatie. Dan wordt er op de deur geklopt. Het is Mirjam Schipper, de baas

ACHTERGROND GEMEENTEHUIS

Topambtenaar Henk Heijerman dacht dat hem niets kon gebeuren. De nieuwe, kille wind op het gemeentehuis van Tynaarlo ging langs hem heen. Totdat hij werd geschorst wegens plichtsverzuim. Een rel die Drenthe al acht maanden bezig houdt.

Door Annique Oosting en Bas van Sluis

van Heijerman. Ze blijft in de deuropening staan.

'Henk', zegt ze koeltjes, 'kom je even met mij mee.'

Henk Heijerman is niet de enige met een probleem. Sinds het aantreden van VVD-

burgemeester Frank van Zuilen in 2009 en - een paar maanden later - gemeentesecretaris Jan van Muijen is er veel veranderd op het gemeentehuis. De 59-jarige Van Zuilen is het gezicht van Tynaarlo, maar in het gemeentehuis zien ambtenaren hem amper. De VVD'er staat bekend als een starre man.

▲ Heijerman (links) en Van Zuilen.

Elke ochtend arriveert Van Zuilen - rood, rond brillette, priemende ogen - voor achtentwintig op het gemeentehuis, stapt in de lift en gaat naar zijn werkkamer in.

Van Muijen is zijn tegenpool. Een Bourgondier met een olijk gezicht en een snor, die zorgeloos door het leven lijkt te stapen. Maar de gemeentesecretaris heeft ook een andere kant. In de wandelgangen wordt hij niet voor niets 'de kleine Stalin' en 'Napoleon' genoemd. Van Muijen - die postzegels en speelkaarten verzamelt - wil achter de schermen blijven. Dan voelt hij zich op zijn gemak. In die anonimiteit trekt hij aan de touwtjes.

Van Muijen moet in Tynaarlo 'de organisatie doortwikkelen'. Plat gezegd: snijden. Vanaf zijn aanstelling is hij in wezen bezig met een reorganisatie die zo niet mag heten; dan heeft, vermoeden ambtenaren, de Ondernemingsraad er niets over te zeggen. Om zijn doel te bereiken verzamelt Van Muijen gelijkgestemden om zich heen. Binnen een paar jaar heeft het gemeentehuis een nieuwe top.

Concernmanagers Edwin Melinga, Mirjam Schipper, Dennis Volmer en de ingehuurd personeelsmanager Jirits Beenhakker maken samen met gemeentesecretaris Van Muijen de dienst uit. Dat doen ze met ijzere hand. 'Wie het niet eens is met de leiding wordt op het matje geroepen', vertellen ambtenaren. De vier managers worden 'een kliek' genoemd. Regenten. Klapvee voor Van Muijen. 'Ze lachen al voordat Van Muijen de clou van een grap heeft verklapt', zeggen ambtenaren. Zeker zes kritische ambtenaren werden het gemeentehuis uitgewerkt of op lagere posities neergezet. Het zou Tynaarlo tonnen kosten.

Tynaarlo peilt graag de tevredenheid van zijn werknemers. Die onderzoeken heten anoniem te zijn, maar dat is een wassen neus, weten ambtenaren. Ze krijgen een e-mail op naam waarin anonimiteit wordt verzekerd. 'Hoezo anoniem? Ik werd na afloop van een onderzoek aangesproken door mijn leidinggevende op de kritiek die ik had geuit in zo'n onderzoek. Dan ben je de volgende keer wel voorzichtiger', zegt een van hen later.

Van Muijen voert zijn 'zeepkistsessies' in. Tynaarlo draait door' noemt de ambtelijke top het, verwijzend naar *De Wereld Draait Door*. 'Van Muijen gaat op een verhoging staan en vertelt over de visie van de gemeente. We mogen dan vragen stellen, maar dat doet niemand.' De ambtenaren zijn bang. 'Een collega die een kritische opmerking maakte, werd compleet te kakken gezet. Daarna stelde niemand nog lastige vragen.'

Met zijn vier getrouwen accepteert Van Muijen geen kritiek. Wie toch zijn mond opendoet, wordt ontboden op het kantoor van de gemeentesecretaris, op de tweede verdieping. Daar krijgen ze de wind van voren. Een deur verderop laat burgemeester Van Zuilen, onzichtbaar als immer, het allemaal gebeuren. Het gevolg, vertellen ambtenaren later aan *Dagblad van het Noorden*: een angstcultuur.

Het is een ochtend in september 2012 als Henk Heijerman, de financiële man van Tynaarlo, vertrouwelijke informatie krijgt voor in de begroting van 2013. Voor je houden, drukt de ingehuurd leidinggevende Beenhakker Heijerman op het hart. 'Dat kan toch niet', spultert de ambtenaar. Hij moet de informatie wel delen met twee directe collega's. 'Zij moeten het ook weten', vindt Heijerman. En hij weet echt wel wat hij doet. Een jaar eerder mocht hij nota bene, als cadeautje voor het goede begrotingswerk, met die twee collega's nog naar een interland van het Nederlands Elfal. Schipper had nog op taart getrokken.

Het opstellen van het gemeentelijk huishoudboekje is sowieso een lastige klus. Bijna onmogelijk zelfs, door steeds nieuwe bezuinigingen. Wethouder Hans de Graaf - zelf accountant en financieel onderlegd - spart regelmatig met Heijerman over de begroting. Mirjam Schipper en haar rechterhand Annemieke Kukupessy, die formeel de leidinggeven zijn van Heijerman en bij alle overleg moeten 'aansturen', kunnen de gesprekken niet bijbenen. Ook na een speedcourse hebben ze geen benul van financiën. Dat De Graaf en Heijerman geregeld één op één zaken doen, is hen een doorn in het oog.

De irritaties lopen op. Heijerman ziet Kukupessy als een onnodige schakel. Als Kukupessy hem die septemberraad vraagt of hij 'even dat verslagje van het portefeuillevierleg' wil maken, reageert hij onderkoeld. Heijerman trekt zijn eigen plan. Heeft geen tijd voor 'futiliteiten'. 'Ik kijk er vanmiddag wel even naar', antwoordt hij. De begroting moet eerst af.

Als die klus goedgeleed is, is Heijerman - zeggen bronnen later - gemist kan worden, dient Kukupessy een klacht tegen hem in. Samen met twee financieel medewerkers, Melke Jonker en Jantje Drelwel, wil Heijerman de laatste tijd gek

▲ De raadsvergadering in het gemeentehuis in Vries.

genoeg nauwelijks contact had. Jonker was het afgelopen half jaar zelfs met zwangerschapsverlof. Wat de klachten zijn? Onderneming van de leiding en het delen van vertrouwelijke informatie.

Heijerman deelde die informatie inderdaad, net als een jaar eerder, toen hij er nog gebak voor kreeg. Waarom Jonker en Drelwel klagen, blijft een raadsel.

Kort daarop belt gemeentesecretaris Van Muijen met burgemeester Van Zuilen, die op dat moment - donderdagavond 4 oktober - naar Westerbork rijdt, voor de algemene ledenvergadering van de Drentse VVD in hotel-restaurant Meursinge. 'Er speelt iets', zegt Van Muijen. 'Het gaat over Henk Heijerman. Er is over hem geklaagd.' Nu de burgemeester op de hoogte is, kan Van Muijen verder. Achter de schermen bereidt hij de schorsing van Heijerman voor. De ambtenaar zelf voelt dat er iets speelt, maar weet van niets. Niemand roept hem bij zich. Van Muijen niet. Schipper niet. Van Zuilen niet. Van Muijen zal Heijerman niet zelf schorsen. Ook de burgemeester, met personeelszaken in zijn portefeuille, houdt zich afzijdig.

'Henk, kom je even met mij mee', zegt Mirjam Schipper die maandag van 8 oktober, staand in de deuropening. Zonder iets te zeggen loopt Heijerman achter zijn baas aan. Een verdieping lager, op Schippers kantoor, zit Edwin Melinga, de manager die gemeentesecretaris Van Muijen - een week voor een congres in Phoenix (Verenigde Staten) - deze week vervangt.

'We gaan je schorsen', zegt Melinga afgemeten. Heijerman schrikt, maar zegt niets. Ik?

Geschorst? Wat gebeurt hier in godsnaam?

'Je hebt vertrouwelijke informatie gedeeld en ik hoor allerlei geluiden in de organisatie over jou die mij niet bevallen. Je kunt gaan', vertelt Melinga, die hem begeleidt naar Heijerman's werkkamer. Daar mag Heijerman zijn computer afsluiten, en wat spulletjes pakken. 'Het is wel genoeg geweest', zegt Melinga bits. 'Je moet weg, Nu.'

'Ik lijk wel een crimineel', schiet hem door het hoofd als Heijerman door de gang van het gemeentehuis loopt, Melinga een halve meter achter hem. 'Wat heb ik gedaan?'

Verbouwereerd zit Heijerman in zijn auto, gepaard in de kelder onder het gemeentehuis in Vries. Langzaam rijdt hij naar de uitgang. Vlak voordat hij de helling naar rechts indraait, ziet hij Melinga nog in de achteruitkijkspiegel van zijn auto. De concernmanager houdt Heijerman's wagen in zijn hand, alsof hij zeker wil persen - dankt Heijerman - dat dat 'kritische probleemgeval' nu echt verdwijnt.

Diezelfde middag krijgen alle ambtenaren op het gemeentehuis een korte instructie. Het is niet toegestaan contact op te nemen met hun geschorste collega. 'Je kreeg het gevoel dat je zo maar de volgende kunt zijn', zal een ambtenaar later zeggen.

Acht maanden later. Nog steeds weet Heijerman niet wat hem overkomen is. Alleen via de pers krijgt hij mee wat er gebeurt in de maanden na zijn schorsing. Zo is Heijerman er niet bij als burgemeester Van Zuilen woest met zijn vlakke hand op zijn tafel slaat als *De Vriess Post* voor hem ligt. In die krant rept raadslid Casper Kloos

voor het eerst onverbloemd van een angstcultuur op het gemeentehuis. Kloos: 'Ik krijg tips van ambtenaren dat er ratten op de afdeling lopen die dingen doorluizen naar Van Muijen.'

'En nu is het verdomme afgelopen!' schreeuwde Van Zuilen uit. In al zijn woede belegt Van Zuilen een persconferentie. In de raadsaal benadrukken de burgemeester en gemeentesecretaris Van Muijen dat tegen de geschorste Henk Heijerman 'emotionele klachten' zijn ingediend. 'Van medewerkers', vult Van Muijen aan. Er valt een stilte. 'Verder zeggen we er niks over.' Die zich wel aan de overeen gekomen radiostilte houdt - zich aan een collega heeft verprepen.

Ten onrechte, blijkt op dinsdag 13 mei. Heijerman krijgt eervol ontslag. De klachten tegen hem bleken, ook na onderzoek van het bureau voor integriteit BING, te licht - of volstrekt ongegrond. Net als andere ambtenaren die moesten opstappen, krijgt hij geld mee. Hij wordt tot zijn 63ste doorbetaald, krijgt 100.000 euro 'zwijggeld', en zijn levensloopregeling wordt uitgekeerd. Samen: ruim een half miljoen.

Verantwoording

Voor dit verhaal is de afgelopen maanden gesproken met tientallen mensen. Ook ambtenaren die de werken of hebben gewerkt bij de gemeente Tynaarlo. Omdat sommige mensen bang zijn hun baan te verliezen door uit de school te klappen, worden ze niet genoemd. Ook is voor dit verhaal gebruik gemaakt van brieven, documenten en informatie uit het kort geding tussen ambtenaar Heijerman en de gemeente Tynaarlo over zijn schorsing.